

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

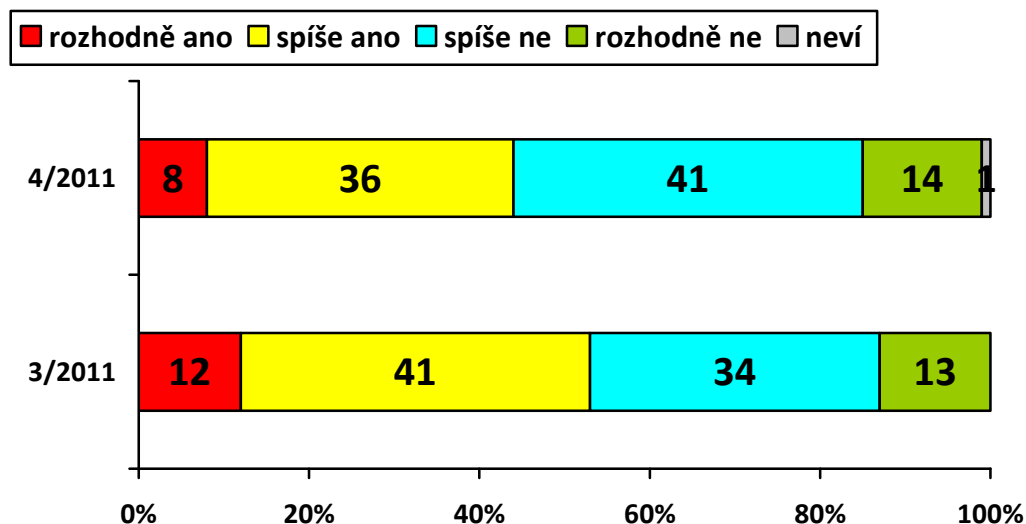
Občané o událostech na Blízkém východě a v severní Africe – duben 2011

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-04</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. – 11. 4. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>979</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11, PM.165, PM.167, PM.168, PM.169, PM.170</i>
Zveřejněno dne:	<i>9. května 2011</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V pravidelném dubnovém šetření v rámci projektu *Naše společnost* Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zkoumalo, jak čeští občané pohlíží na aktuální události v arabském světě. Šetření konkrétně zjišťovalo, jak se lidé zajímají o dění na Blízkém východě a v severní Africe, jaký vliv podle nich budou mít tamní revoluční události na bezpečnost, politický a ekonomický vývoj u nás a ve světě či na život tamních obyvatel, zda souhlasí nebo nesouhlasí s vojenským zásahem mezinárodní koalice v Libyi a zda by se měla či neměla k této operaci připojit Česká republika.

První otázka bloku položená všem respondentům se zaměřila na to, do jaké míry se lidé v České republice zajímají o aktuální události v oblasti Blízkého východu a severní Afriky.

Graf 1: Zájem o události na Blízkém východě a v severní Africe¹ (%)

Jak ukazují výsledky v grafu 1, více než dvě pětiny (44 %) lidí v České republice se podle vlastního vyjádření o aktuální události v zemích Blízkého východu a severní Afriky zajímá, v tom 8 % se o ně zajímá „rozhodně“ a dalších 36 % pak „spíše“. Nezájem o tyto události v šetření vyjádřilo 55 % občanů, z toho 41 % „spíše“ a 14 % „rozhodně“. Oproti šetření z března tohoto roku deklarovaný zájem o dění na Blízkém východě a v severní Africe zřetelně poklesl v souhrnu o devět procentních bodů.

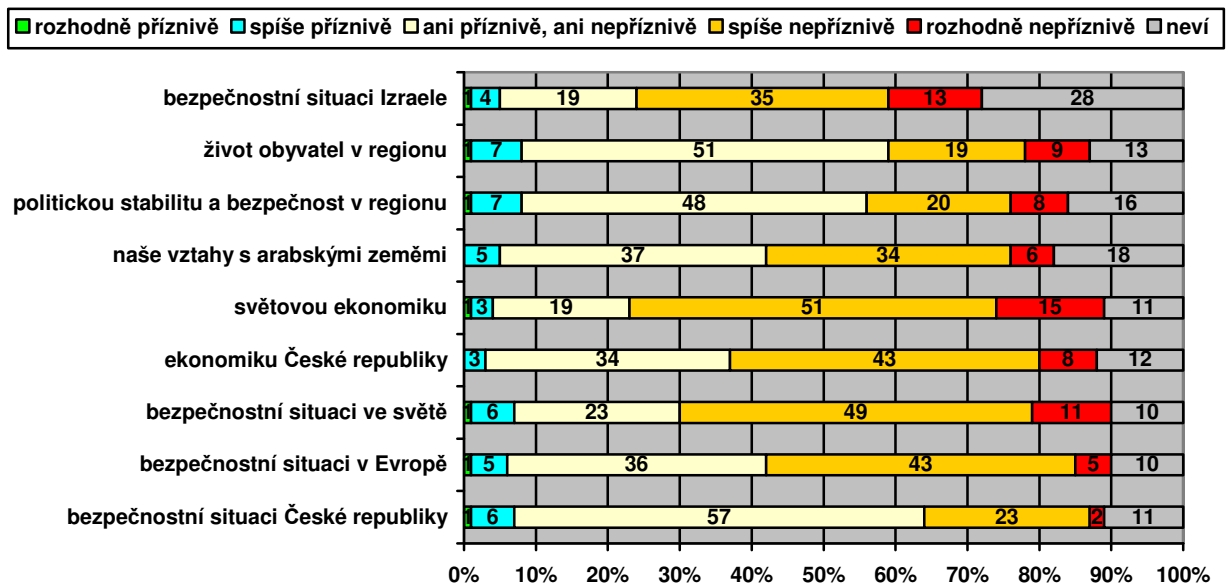
Podrobnější analýza ukázala, že zájem o tyto aktuální zahraniční události deklarují zřetelně častěji muži (50 %) než ženy (38 %). Zájem o ně rovněž sílí s rostoucím věkem (s maximem ve věkové skupině 45 až 59 let – 53 %) a se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání (70 % mezi absolventy vysokých škol). Trochu vyšší zájem byl zaznamenán také mezi dotázanými s dobrou životní úrovní. Z hlediska politické orientace pak šetření zaznamenalo zvýšený zájem mezi příznivci ODS, naopak nezájem byl vyšší mezi nevoliči nepreferujícími žádnou politickou stranu.

Další otázka v šetření položená všem respondentům zjišťovala, jaký vliv podle jejich mínění budou mít aktuální události v arabských zemích na vývoj v různých oblastech života u nás i ve světě.²

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální události na Blízkém východě a v severní Africe? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

² Znění otázky: „Myslíte si, že tyto události v blízkovýchodních a severoafrických státech ve svém důsledku nakonec ovlivní příznivě nebo nepříznivě a) bezpečnostní situaci České republiky, b) bezpečnostní situaci v Evropě, c) bezpečnostní situaci ve světě, d) ekonomiku České republiky, e) světovou ekonomiku, f) naše vztahy s arabskými zeměmi, g) politickou stabilitu a bezpečnost v regionu, h) život obyvatel v regionu, i) bezpečnostní situaci Izraele?“

Graf 2: Ovlivní současné události příznivě nebo nepříznivě... (%)

Tabulka 1: Vliv událostí na Blízkém východě a v severní Africe na... (%)

	3/2011			4/2011		
	+	0	-	+	0	-
bezpečnostní situaci České republiky	6	57	25	7	57	25
bezpečnostní situaci v Evropě	6	39	45	6	36	48
bezpečnostní situaci ve světě	6	22	61	7	23	60
ekonomiku České republiky	5	31	53	3	34	51
světovou ekonomiku	5	16	70	4	19	66
naše vztahy s arabskými zeměmi	6	40	36	5	37	40
politickou stabilitu a bezpečnost v regionu	7	42	34	8	48	28
život obyvatel v regionu	10	43	31	8	51	28
bezpečnostní situaci Izraele	5	20	47	5	19	48

Pozn.: Údaj „+“ představuje součet podílů „rozhodně příznivě“ a „spíše příznivě“, „0“ značí podíl „ani příznivě, ani nepříznivě“ a „-“ je součet podílů „spíše nepříznivě“ a „rozhodně nepříznivě“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

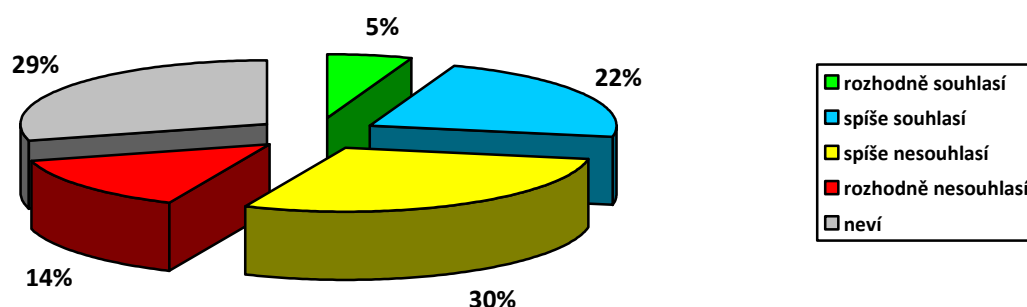
Z výsledku šetření vyplynulo (viz graf 2), že na dopad aktuálních událostí v severní Africe a na Blízkém východě čeští občané pohlížejí značně skepticky. Ve všech zkoumaných oblastech mínění o negativním vlivu událostí převažovalo nad opačným očekáváním, přičemž v některých případech negativní očekávání tvořila absolutní většinu. Češi předpokládají v tomto směru negativní důsledky zejména pro vývoj světové ekonomiky, což v šetření vyjádřilo 66 % respondentů. Mírně nadpoloviční většina (51 %) pak předpokládá, že se události negativně dotknou i české ekonomiky. Třipětinová většina (60 %) si myslí, že události povedou ke zhoršení bezpečnostní situace ve světě, necelá polovina (48 %) si totéž myslí i o bezpečnostní situaci v Evropě. Naopak v případě bezpečnostní situace samotné České republiky výrazně převládá mínění, že se jí aktuální události v arabském světě nedotknou, což předpokládá 57 % Čechů, i když i zde čtvrtina počítá s negativními důsledky. Jen málokdo si myslí, že by aktuální vývoj situace v regionu mohl vyústit do zlepšení našich vztahů s arabskými zeměmi, což uvedlo jen pět dotázaných ze sta, zatímco rovné dvě pětiny (40 %) předpokládají i zde

zhoršení a necelé dvě pětiny (37 %) nečekají žádnou změnu. Spíše negativně se pak Češi dívají i na to, jak aktuální události ovlivní politickou stabilitu a bezpečnost v samotném regionu a život tamních obyvatel. V obou případech si asi polovina lidí myslí, že události nebudou mít žádný vliv na tamní situaci, pouze 8 % čeká nějaký příznivý posun v tomto ohledu a více než čtvrtina předpokládá nepříznivé důsledky. Převážně negativní dopad podle české veřejnosti budou události v arabských zemích mít i na v této souvislosti hojně diskutovanou bezpečnostní situaci Izraele, i když v tomto případě více než čtvrtina respondentů uváděla odpověď „nevím“.

Jak přitom ukazují výsledky zachycené v tabulce 1, oproti březnu tohoto roku, kdy byla respondentům předložena stejná otázka, se mínění o dopadech aktuálních událostí v arabském světě na různé oblasti života příliš nezměnil. Pouze v případě hodnocení vlivu těchto událostí na politickou stabilitu a bezpečnost v regionu a na život tamních obyvatel vzrostl podíl těch, kdo si myslí, že to vliv mít nebude, přičemž v prvním uvedeném případě došlo i statisticky významnému úbytku negativních očekávání. Z dalších změn hladinu výběrové chyby mírně překročil jen čtyřbodový pokles podílu negativních očekávání dopadů na světovou ekonomiku a stejně velký nárůst podílu předpokládaného nepříznivého působení událostí na naše vztahy s arabskými zeměmi.

Další otázky bloku se již konkrétně věnovaly Libyi. Nejprve jsme se všech respondentů zeptali na to, zda souhlasí či naopak nesouhlasí s probíhajícím vojenským zásahem mezinárodní koalice v Libyi.

Graf 3: Souhlas/nesouhlas se zásahem v Libyi³ (%)

Výsledky zachycené v grafu 3 ukazují, že česká veřejnost je v tomto ohledu značně nejistá a nejednotná, i když nesouhlas s vojenským zásahem v Libyi poměrně zřetelně převažuje nad jeho podporou. Souhlas s vojenskou operací v šetření vyjádřila o málo více než čtvrtina respondentů (27 %), z toho jen 5 % se zásahem „rozhodně souhlasí“ a 22 % s ním souhlasí „spíše“. Opačný postoj vyjádřily více než dvě pětiny (44 %) českých občanů, z toho 14 % „rozhodně“ a 30 % „spíše“. Prakticky tři lidé z deseti pak na probíhající vojenský zásah v Libyi nemají utvořen jasný názor a uchýlovali se k odpovědi „nevím“.

Těch, kdo se zásahem vyjádřili souhlas (N=271), jakož i těch, kdo naopak nesouhlasí (N=423), jsme se zeptali na důvod jejich postoje. Respondenti, kteří

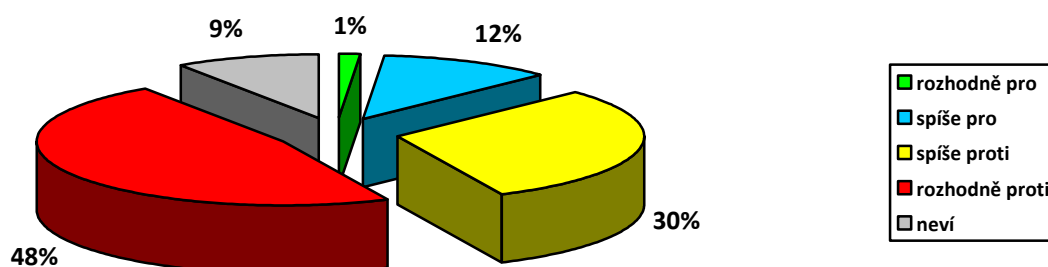
³ Znění otázky: „Jak se stavíte k vojenskému zásahu mezinárodní koalice několika západních států a arabských zemí v Libyi? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

zásah mezinárodní koalice v Libyi podporují, v odpovědi na příslušnou otázku⁴ nejčastěji uváděli, že jde o boj za demokracii a svobodu proti diktátorskému režimu (22 %), o ochranu nevinných civilních obyvatel (19 %), o snahu zastavit občanskou válku a nastolit mír a pořádek v Libyi (12 %), o potrestání Kaddáfího zločinů nebo o zbavení nebezpečného a nevypočitatelného libyjského předáka jeho moci (12 %), o nezbytnost v dané situaci (10 %), o podporu povstalců, kteří žádali svět o pomoc (6 %), nebo o zvýšení bezpečnosti ve světě a boj s terorismem (4 %).⁵ Lidé, kteří s intervencí nesouhlasí, pak na jim položenou otázku na důvod jejich nesouhlasu⁶ nejčastěji odpovídali, že jde o vměšování se do vnitřních záležitostí Libye (53 %), případně uváděli jako své argumenty to, že tu jde o ropu a jiné ekonomické zájmy intervenujících zemí (8 %), že obecně válku odmítají (8 %), že jde o zcela zbytečný konflikt, jemuž bylo možné se vyhnout (6 %), že trpí a umírají nevinní lidé (6 %) nebo že zde hrozí další dlouhodobý konflikt bez konce, který jen zhorší celou situaci (5 %).

Podrobnější analýza ukázala, že zásah mezinárodní koalice v Libyi má relativně vyšší podporu mezi lidmi, kteří důvěřují Severoatlantické alianci (36 % souhlasí, 37 % nikoli; mezi nedůvěřujícími NATO souhlasilo jen 17 % a 58 % bylo proti) a Organizaci spojených národů (34 % : 41 %; u nedůvěřujících OSN byl poměr souhlasu a nesouhlasu 18 % : 53 %). Z hlediska politické orientace to jsou spíše lidé hlásící se k pravici a voliči ODS. Podle sociodemografických znaků relativně vyšší podíl souhlasu šetření zaznamenalo mezi muži, absolventy vysokých škol či dotázanými, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako dobrou. Naopak nesouhlas ve zvýšené míře vyjadřovali dotázaní hlásící se k levému středu a lidé ve věku 45 až 59 let.

Poslední otázka bloku se týkala případného zapojení České republiky do vojenské intervence mezinárodní koalice v Libyi.⁷

Graf 4: Postoj k případné účasti ČR ve vojenské akci spojenců v Libyi (%)

Z výsledků zachycených v grafu 4 vyplývá, že česká veřejnost případné zapojení České republiky do vojenského zásahu spojenců v Libyi výraznou většinou odmítá. Proti účasti ČR v probíhající vojenské operaci v Libyi se vyslovily více než tři čtvrtiny respondentů (78 %), přičemž bezmála polovina (48 %) tak učinila „rozhodně“. Naopak pro případnou českou účast po boku spojenců se vyslovilo jen 13 % oslovených, kteří většinou v tomto případě volili variantu

⁴ Znění otázky: „Proč se zásahem v Libyi souhlasíte?“

⁵ Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi a odpovědi „nevím“.

⁶ Znění otázky: „Proč se zásahem v Libyi nesouhlasíte?“

⁷ Znění otázky: „Jste pro anebo proti tomu, aby se Česká republika účastnila vojenské akce spojenců v Libyi? Rozhodně pro, spíše pro, spíše proti, rozhodně proti.“

„spíše pro“, zatímco „rozhodně pro“ byl jen jeden člověk ze sta. 9 % dotázaných v odpovědi na tuto otázku zvolilo odpověď „nevím“.

Podrobnější analýza výsledků ukázala, že pro případnou účast ČR ve vojenské operaci spojenců v Libyi se vyslovují vesměs ti, kdo s touto akcí souhlasí, ačkoli ani mezi nimi podpora eventuální české účasti nepřevažovala, když pro zapojení ČR se v rámci této skupiny vyjádřilo 40 %, zatímco 53 % bylo proti. Trochu častěji ve prospěch případné participace ČR na operaci spojenců v Libyi se v šetření vyslovovali absolventi vysokých škol, dotázaní s dobrou životní úrovní, příznivci ODS, ti, kdo se na pravolevé politické škále sami řadí k vyhraněné pravici, a lidé důvěřující OSN i NATO.